

ЧАСТИНА ПЕРША

НАВСТІЖ СЕРЦЕ...

— Ну що за нестерпна ніч? — незадоволено буркотіла Марина Добровольська, накриваючи голову подушкою, щоб не чути розплачливого дитячого плачу за стіною.

Вона переїхала до цього багатоквартирного будинку кілька місяців тому й сусідів ще до пуття не знала. Бачила лише, як молода білява мама, здається, Людмила, часто гуляла з дівчинкою років п'ятирічного віку. Її чорнявий чоловік, на вигляд років тридцяти п'ятирічного, постійно заклопотаний, насуплений, з кам'яним обличчям, зранку кудись їхав на власному дорожному автомобілі. Коли він повертається — Марина ніколи не бачила. Напевно, дуже пізно.

— Пощастило із сусідами, — не вгавала дівчина, дужче затуляючи подушкою вуха.

Завтра відповідальний день. Її, двадцятирічну студентку, запрошуують на співбесіду до навчального центру «Поліглот». Там є вакансія викладача курсів

французької мови. Заняття вечірні, отож немає потреби навіть переходити на заочну форму навчання. Поєднувати університет і роботу складно. Але вона не боїться труднощів. Сама зароблятиме й рідним допомагатиме. Бо ж батьки вже не молоді: мамі шістдесят два, тато — на три роки старший.

Марина — пізня дитина в сім'ї. У своїх сорока Олена Добровольська поховала єдиного дев'ятнадцятирічного сина, якого привезли в цинковій труні з Афганістану. Горю не було меж. Цілий рік жінка світу білого не бачила за слізми. Оговтатися допомогла спланована й бажана вагітність. У сорок два народила дівчинку. Чоловікові тоді вже сорок п'ять минуло. Роки не молоді, але підняти на ноги дочку, Господу дякувати, встигли. Торік продали власну квартиру в спальному районі міста, доклали заощадження й придбали єдиний дитині двокімнатне помешкання в новобудові. Нехай починає доросле самостійне життя. Самі ж переїхали до старого батьківського будиночка за сто п'ятдесяти кілометрів від міста.

І знову надривний жалісний плач.

Марина підвелаася. Сіла на ліжку.

— Що ж там відбувається? — незадоволено скривилася. — Невже ніхто не чує? Як можуть батьки спокійно спати, коли рідна кровинка так страждає? — обурювалася. — Напевно, дитина боїться темряви... Чи їй жахіття насnilося? А може, то таке сучасне виховання? — витрішила очі. — Тоді навмисно?

За стіною почулися кроки.

Марина затихла. Прислухалася.

Чоловічий голос щось пробубонів. Маленька на хвильку затихла, але потім знову розридалася. Крюки віддалилися, наче батько вийшов з кімнати й знову залишив малу на самоті.

«А де ж мати? — сяйнула думка. — Голосу її не чути. Ніби він один з дитиною вдома».

Несподівано дівочі роздуми перервав дзвінок у двері.

З переляку нещасна аж заціпеніла.

О такій порі?!

Мимоволі глипнула на годинник. Минула друга нощі. Хто б це міг бути?

Боязко підійшла. Глянула у вічко.

Сусід. Батько дитини.

«Щось точно сталося», — відчула недобре. За інших обставин цей чоловік ніколи не звернувся б до неї. Завжди такий пихатий. Навіть на вітання не реагує, коли мимоволі зустрічається на сходах, а тут...

— Добранич. Пробачте, заради Бога, що непокою, — схвильовано промовив, коли Марина прочинила двері. — Більше не маю кого просити. Ви — Марина. Я знаю. З батьками вашими спілкувався, коли ремонт у квартирі робили. Терміново мушу їхати в лікарню. Моя дружина... — на мить запнувся, — щойно померла, — ледве вимовив. — Асю ні з ким залишити. Чи не могли б ви допомогти?

Марина заціпеніла, наче громом прибита.

«Як?.. Померла... — загупало в голові. — Вона ж та-кою здоровово виглядала. Щодня на вулиці з дитиною була. Життєрадісна, завжди усміхнена, привітна, на відміну від чоловіка».

— Ч-чому? — розгублено запитала.

— Пневмонія, — небагатослівно пояснив. — Усе сталося настільки швидко, що я — лікар — сам не можу збагнути... — Глибоко видихнув, щоб не дати волю почуттям. — То ви допоможете?

«Господи! Слівbesіда о восьмій ранку!» — майнуло в голові. Але миттю опанувала себе. У людини горе. Плач дитини долинає аж сюди. Як можна думати про себе?

— Так, так. Звісно, — відразу погодилася. — Тільки переодягнуся й прийду.

— Дякую, — повними розпачу й болю очима подивився на дівчину. — Ось ключі, — простяг невеличку зв'язочку й побіг донизу східцями.

За кілька хвилин Марина ввійшла до просторії сусідньої квартири. В усіх кімнатах увімкнено світло. На мить їй аж очі засліпило. Великий хол, кухня-студія, відчинені двері до чималої спальні, справа — теж кілька дверей. Але Марина шукала дитячу. Вона мала бути зліва, бо межувала з її кімнатою. Знайшла. Однак усередині тихо.

«Напевно, маленька наплакала й заснула, змучена», — подумки заспокоювали себе нічна гостя.

Обережно наблизилася до дверей. Тихенько відчинила. Дівчинка лежала обличчям до подушки й мовчки здригалася. Вона справді багато ридала й не могла заспокійтися.

Добровольська застигла на місці. Серце шалено закалатало. Лише зараз усвідомила: перед нею — маленька дитина, яка щойно осиротіла. Згадала, як у дитинстві, приблизно в такому ж віці, мама надовго залишила її

з тіткою, бо сама тяжко занедужала. У лікарні провела кілька місяців. Страх утратити найдорожчу людину, який вона тоді пережила, досі ятрить душу. Адже ненька мов подушка безпеки в житті дитяти. Оберігає, захищає, рятує від розpacу, зневіри, дає сили вставати. Без неї — безпросвітна пітьма, порожнечा. Хто може її заповнити?

Відчула, як горло стиснув зрадницький клубок і почав видушувати сльози.

Хотіла підійти, але боялася налякати дівчинку. Незнайома жінка посеред ночі у квартирі. Батьків немає. Як може відреагувати дитина? Аби ще істерика не почалася, бо досвіду подібного спілкування немає.

Раптом дівча підвелось, сіло на ліжку, почухало на бряклі від плачу губи, побачило... Марину.

Кілька секунд стояла незрозуміла тиша. Ні сусідка, ні дитина не ворушилися, лише скам'яніло дивилися одна на одну.

— Де мама? — нарешті першою жалісно озвалася Анастасія.

— Вона... трохи зайнята, — нерішуче промовила гостья. — Скоро повернеться. А доти я побуду з тобою. Якщо дозволиш, — тихо додала.

— Ти хто? — поцікавилася мала.

— Фея, — перемагаючи хвилювання, бовкнула перше, що спало на думку. — Почула дитячий плач і прийшла.

— Я бачила тебе у дворі, — з недовірою відповіла Ася.

— Ну-у, я й раніше чула, як ти плачеш, і-і... приходила, — викривувалася на ходу. Несміливо наблизилася до ліжечка, погладила дівчинку по голові. — А чому не спиш посеред ночі? — сіла поряд.

— Я маму кликала, а вона не відповідає, — знову налилася сльозами очі дитини.

— Але ж тато приходив? — спробувала заспокоїти малу.

— Приходив, — погодилася. — Та я маму хочу.

— Чому? — обережно, зовсім недоречно запитала й подумки вилаяла себе.

— Йому завжди ніколи, — щиро відповіла Ася. — На мене не зважає.

Марина замовкla.

Щирість дитини вразила. Адже навіть вона — стороння людина — помітила, наскільки заклопотаний цей чоловік. Що ж говорити про рідних? Пригадалося, як казав, що лікар. Можливо, робота забирає всі його сили. Багато пацієнтів. Чергування. Але ж для сім'ї теж треба знаходити час.

Здивувало ще й те, що дівчинка настільки відчуває холодне ставлення батька. Досі Добровольська думала, що той лише на вулиці стриманий з дитиною. Ніколи й на руки не візьме, не погладить кучеряву голівку, не пригорне... Та, виявляється, вдома ситуація не краща.

У Марини стислося серце. Маленька ще не знає, що осиротіла. Обережно пригорнула дитя.

— Чому мама не приходить? — знову зарюмсала Ася. — Вона покинула мене назавжди?

— Ну що ти, — міцніше притиснула до своїх грудей дівчинку молода сусідка. — Потерпи трішечки. Зачекай. Не хвилюйся. Буде в тебе мама... О-ох, — мимоволі вихопилося тяжке зітхання.

— А ти — не фея, — пробелькотіла Ася, засинаючи від знемоги на грудях у дівчини. — Я чула, як тато телефонував бабусі й казав: «...Хіба що ту Марину по-кличу». Тебе Мариною звати, — не питала, а констатувала, позіхаючи.

— Так, — підтвердила, змахнувши неслухняну слізу, що покотилася щокою. — Мариною. Засинай. Я буду поряд.

— Заспівай мені пісеньку, — несподівано попросила Ася.

— Яку? — здивувалася Марина.

— Колискову, як мама, — пояснила мала.

— Колискову? — погладила дитину.

— Так, — міцніше притиснулася до дівчини Ася.

Марина напружила пам'ять, але зрозуміла, що до пуття не знає нічого подібного. Хіба що уривками, по одному куплету. Раптом пригадала, як нещодавно чула по телевізору ніжну пісню у виконанні народної артистки України Ніни Матвієнко. Слова сподобалися й добре запам'яталися. Потім ще довго крутилися в голові, мов надокучлива мелодія. Однак там про хлопчика йшлося. Але виходу не було. Дівчинка чекала. Довелося імпровізувати. Марина тихенько почала:

— Гойда, гойда-гой, ніченька іде,
Діточок малих спатоньки кладе.
Під вікном тремтить вишенька мала,
В хатку проситься, бо прийшла зима.
Під вікном тремтить вишенька мала,
В хатку проситься, бо прийшла зима.

Гойда, гойда-гой, очка заплющи,
В сні шасливому згрієшся ти.

Йди до дівчинки, люба вишенько,
В колисочці вам буде тепленько.
Йди до дівчинки, люба вишенько,
В колисочці вам буде тепленько.

Гойда, гойда-гой, ніч прийшла до нас,
Діточкам малим спатоньки вже час.
Рости, дівчинко, з вишенькою враз,
Хай не скупиться доленька для вас.
Рости, дівчинко, з вишенькою враз,
Хай не скупиться доленька для ва-ас.

Під тихий спів дитина солодко заснула.

Від пережитого стресу та важкої ночі Марина й сана задрімала.

Прокинулася вже на світанні, коли червона літня заграва злегка запалила край неба.

Маленька спить.

У квартирі тихо.

Як і раніше, усюди світло. Але відчувається чиясь присутність.

Обережно повернула дівчинку на інший бік.

Прикрила.

Вийшла в хол.

На м'якому шкіряному дивані якось заціпеніло-непорушно сидів чоловік. Він незмігно дивився кудись в одну точку й ні на що не реагував. Наче світу навколо більше не існувало й усе повисло в невагомості.

— Я не чула, як ви ввійшли, — спробувала привернути його увагу Марина.

У відповідь —тиша.

— Ви спали. Це добре, — за мить озвався, не відводячи погляду.

— Якщо моя допомога ще потрібна — можу залишитися. Погодую Асю, — мимоволі запропонувала.

Чоловік повільно перевів свій сповнений горя погляд на дівчину.

— Мене Романом звуть, — важко прохрипів. — Роман Богданов. Лікар. Хірург. От часи пішли, — іронічно скривився. — Живемо поряд і майже не знаємо одне одного.

Марина хотіла заперечити: мовляв, зовсім незнайомим людям не довіряють ключі від квартири й власну дитину. Але згадала, як мама наказувала бути обережною в спілкуванні з новими сусідами, особливо з господарем квартири через стіну. Адже він навмисно зустрівся з Добровольською-старшою й попередив, що все знає про майбутню сусідку. То, мовляв, молода студентка. Як би гарно не вчилася та якою б вихованою не описували її батьки — усе одно приводитиме додому гамірливі компанії. А в нього — мала дитина. Не терпітиме. Миттю вижене з будинку. Нехай деінде житло купує.

Тож Марина підсвідомо наче в Богданова вдома жила. Узайве навіть подруг не запрошуvalа в гості. Ліпше вже десь у кав'яні посидіти. Бо ще, чого доброго, почує невинний дівочий сміх та й викличе поліцію.

Але тепер...

Хто б міг подумати, що вона стане єдиною людиною, до якої цей залізний чоловік постукає у двері в найтяжчу для нього хвилину. Довірить ключі від власної оселі й... дитину.

— Я вже не смію просити вас про допомогу, — перервав її думки Роман. — Проте якщо залишитеся,

буду вельми вдячний. Мені похорон організувати треба. Поминки... Настя не повинна цього бачити. А залишити її ні з ким. У покійної дружини батьки давно померли. Вона одна в сім'ї була. У мене старша сестра й старенька мама за тисячі кілометрів живуть. А тут — нікого.

— Розумію, — погодилася Марина. — Займайтесь справами. Про Асю не хвилюйтесь. Буду поруч, скільки треба.

— Спасибі, — ледь чутно прошепотів Богданов. Заплющив очі й повільно відкинув голову на спинку дивана. Здавалося, він навіть не дихає.

Марина не могла зрушити з місця. У голові ройлися тисячі думок. Цю родину спіtkало страшне лихо. Шо буде завтра? Яка доля маленької дитини? Близької рідні, виявляється, немає. Як вона сприйме смерть матері? Не приховувати ж від неї правду все життя.

Добровольська повернулася в дитячу кімнату. Підійшла до ліжечка. Погладила кучеряву світлу голівку. Тяжко зітхнула. У ній заворушилося щось досі невідоме — тепло, материнське. Зовсім не хотілося залишати маленьку сиротину. Адже цей чоловік ніколи не замінить матір, та й чи любитиме?

Страх перед завтрашнім днем зародився в її серці...

* * *

Минув місяць.

Вечоріло.

Поволі стихав гамір довгого літнього дня. Надворі неквапливо згасала червона, наче кров, заграва. Над